

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Kristóffy József

Idő

1928.

Személy

Szerző:

Cím: Kristóffy József meghalt

Forrás:

Magyar Hírlap

Bp

1928. 3. 30.

(Helv)

(Köt. v. füz.) (Old

Kristóffy József meghalt

Kristóffy József, a Fejérváry-kormány egykori belügyminisztere, ma reggel 71 éves korában az Új Szent János-kórházban meghalt. Halála a magyar politika egy szomorúan érdekes korszakát eleveníti meg; azt a korszakot, amikor Tisza István politikája 1904-ben megbukik és az öreg király báró Fejérváry Gézára bizza az ország kormányzását. Fejérváry Gézát 1905 tavaszán bizza meg a király a kormányalakítással és Fejérváry Géza, aki mögött nincs sem politikai párt, sem az ország bizalma: megalakítja a híres darabont-kormányt, amelynek belügyminisztere és legfőbb tanácsadója: Kristóffy József. Kristóffy József karrierje is a szolgabíróssággal kezdődött, mint anynyi politikai karrieré. 1896-ban, a millenáris kiállítás esztendejében, mint vármegyei főjegyzőt választották meg szabadelvű programmal országgyűlési képviselővé. A Házban főleg szociálpolitikával és közigazgatási kérdésekkel foglalkozott. 1904-ben Szatmár megye főispánjává nevezte ki Tisza István; 1905 tavaszától 1906 tavaszáig pedig a „darabont-kormány” belügyminisztere volt. A magyar politikának kevés olyan gyűlölt alakja volt, mint Kristóffy, aki akkor vállalta a miniszteri megbízatást, amikor a kormány és az ország között az elmentétek a nemzeti ellenállásban csúcsosodtak ki. Kristóffy József úgy látta, hogy minden bajnak az az oka, hogy a dolgozó lakosság nagyobbik fele ki van rekesztve az alkotmány sáncából. Ezen azzal akart segíteni, hogy meglepetésszerűen kormányprogramként proklamálta az általános, titkos választójogot. Az általános, titkos választójog azonban a darabontkormány kezéből nem kellett az országnak és a vármegyei meg a városi törvényhatósági bizottságok

egymásután mondták ki a passzív rezisztenciát. Felszólították a közönséget, hogy ne fizessen adót; a közigazgatási tisztviselőknak pedig állásvesztés mellett megtiltották, hogy az önkéntesen befizetett adókat beszoigáltassák az állampénztárba. Az első adómehtagadó határozatot Budapest főváros hozta. A főváros közgyűlésén Fülepp Kálmán főügyész tette meg az indítványt az önkéntes adók visszatartása dolgában. A törvényhatósági bizottság egyhangú lelkesedéssel fogadta el ezt az indítványt, melyet csatlakozás céljából megküldtek valamennyi megyei és városi törvényhatóságának. A renitencia úgy terjedt, mint valami járvány. A passzív rezisztenciára a darabontkormány azzal felelt, hogy a városok és vármegyék nyakára királyi biztosokat küldött. Budapest királyi biztosa Rudnay Béla rendőrkapitány lett, aki lefoglalta az önkéntesen befizetett adókat és beszoigáltatta az állampénztárba. Csaknem egy esztendeig tartott a darabonturalom, hihetetlen ellenszenvet váltván ki mindenfelé, szerte az országban. Sok helyen a közigazgatási főtisztviselők otthagyták hivatalukat, hogy ne kelljen szolgálniok a törvénytelen és nemzetetlen kormányt. Közben egymást érték az uccai tüntetések. Teljes lett a felfordulás. Végre is az öreg király megúnta a dolgot és mikor látta, hogy „az erős kéz politikája” csődöt mondott: a darabontkormány helyébe koalíciós kormányt nevezett ki.

Kristóffy József akkor egy időre eltűnt a politika színteréről. A birtokára ment gazdálkodni. 1911-ben foglalkoztak a névvel ismét, amikor a parasztpárt Békéscsabán képviselővé választotta. A parlamenti pártok keretében azonban nem tudott elhelyezkedni. Politikai szerepe csakhamar véget ért és 1913-ban lemondott mandátumáról. Azóta teljesen visszavonult az aktív politikától, csak a kommún után emleget-

ték rövid ideig a nevét; még pedig akkor, mikor Friedrich Istvánnal szemben francia segítséggel új kormányt akart uralomra juttatni. Ennek a kormánynak Gál Sándor lett volna az elnöke és Kristóffy lett volna a belügyminisztere. Ez a kísérlet sem sikerült. Akkor aztán hozzáfogott politikai emlékeitnek a megírásához. Ebben az érdekes könyvben, amely nemrégiben jelent meg, megírja a darabontidők politikájának a történetét. Néhány érdekes levéllel és aktának a leközlésével teszi színessé és változatossá ennek az izgalmas politikai korszaknak a leírását. Ez a könyv tulajdonképpen öngazolás akar lenni és arra nézve sorakoztat föl dokumentumokat, hogy, bár a látszat ellene szól: az ő politikája mindig jóhiszemű, mindig a haza érdekében való és a kibontakozást kereső politika volt.

Kristóffy politikájának kétségtelenül érdekes színt ad az, hogy állandóan úgy szerepelt, mint Ferenc Ferdinánd bizalmasa. Mint az emlékiratokból kiderül, Kristóffy csakugyan a trónörökös bizalmának a letéteményese volt ezekben az időkben és mint belügyminiszternek tulajdonképpen az volt a tiszte, hogy végrehajtsa a trónörökös politikai programját. Az általános, titkos választójog gondolata sem a Kristóffyé volt, hanem a konopisti kastélyban született meg. A főherceg a választójoggal akarta letörni a vármegyék ellenállását és a magyar politika régi urainak hatalmát. Hogy aztán a vármegyék letörése után mik voltak a tervei Ferenc Ferdinándnak, ma már azt is tudjuk, mert Ferenc Ferdinánd meggyilkolása után lassacskán kiszivárgott, hogy a trónörökös Magyarország egységét föl akarta áldozni a Gesamtmonarchie eszméjének. A trónörökös nem nagyon szeretett bennünket. Aki Kristóffy emlékiratait elolvassa, az szívesen elhiszi Kristóffynak, hogy jóhiszemű politikus volt, lesznek, akik

talán azt is elhiszik, hogy békét akart és a haza javáért akart dolgozni. Tervei azonban rosszul sülték el és politikája olyan felfordulást, olyan zürzavart támasztott, amilyen 1861 óta nem volt az országban. csalódások; már hosszabb idő óta betegeskedett. Legutóbb pedig már annyira elgyengült, hogy januárban felhózták Budapestre az Új Szent János-kórházba délegyházi birtokáról, ahol gazdálkodott. Azóta itt gyógykezelték, míg végre a halál ma hajnalban véget vetett szenvedéseinek. Kristóffy József halálát özvegye, Horváth Ernesztin és gyermekei gyászolják. Temetése minden valószínűség szerint szombaton délután lesz a kerepesi temetőben; a Horváth-család sírboltjában helyezik örök nyugalomra.